

# Reglament d'intel·ligència artificial i drets d'autor

## Reglamento de inteligencia artificial y derechos de autor

## Artificial Intelligence Act and Copyright

**Antoni Rubí Puig**

Professor agregat de Dret Civil

Universitat Pompeu Fabra

<https://doi.org/10.36151/RJIB.2024.26.02>

**SUMARI:** I. INTRODUCCIÓ. II. FUNCIONAMENT TÈCNIC I IMPLICACIONS PER A DRETS D'AUTOR. 1. Models d'IA d'ús general. 2. Tipologia: IA classificatòria i IA generativa. 3. Cadena de valor de la IA generativa. 4. Pluralitat d'agents en la cadena de valor. III. PROCÉS LEGISLATIU. IV. NORMES RELLEVANTS EN EL REGLAMENT D'INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL EN MATÈRIA DE DRETS D'AUTOR. 1. Introducció. 2. Obligacions imposades als proveïdors de GPAIMs. A) Destinataris de les obligacions. a) Proveïdors de GPAIMs. b) Excepcions. B) Deure de respectar els drets d'autor i les reserves de drets fetes pels seus titulars. a) Regla general i particular. b) Límits per mineria de textos i dades. c) Problemes d'interpretació i aplicació. d) Cap a la previsió d'un sistema de remuneració equitativa. e) Altres deures de respecte dels drets d'autor. C) Obligacions de transparència i informació sobre el contingut emprat per entrenar el model. a) Abast i finalitat de l'obligació. b) Caràcter «suficientment detallat» del resum. c) Límits al deure de transparència. 3. Obligacions en relació amb continguts sintètics i ultrasuplantacions. A) General. B) Destinataris de les obligacions. C. Identificació de continguts sintètics. D) Identificació d'ultrasuplantacions i desinformació. 4. Entrada en vigor de les obligacions. V. CONCLUSIONS. VI. BIBLIOGRAFIA.

**Resum:** Aquest article ofereix una anàlisi crítica de les normes incloses a la versió finalment aprovada del Reglament d'intel·ligència artificial que tenen repercussions per als drets d'autor. S'hi discuteixen, per una banda, les obligacions que el RIA imposa als proveïdors de models d'IA d'ús general (*General Purpose Artificial Intelligence Models* o GPAIMs) consistents en (i) establir directrius per complir amb el dret de la UE en matèria de drets d'autor i, en particular, per respectar les reserves de drets expressades pels seus titulars; i (ii) elaborar i posar a disposició del públic un resum suficientment detallat del contingut utilitzat per entrenar el GPAIM, d'acord amb el model que faciliti l'Oficina d'IA (article 54 RIA); i, per altra banda, les obligacions de transparència en relació amb el contingut sintètic generat per IA i amb les ultrasuplantacions (article 50 RIA).

**Paraules clau:** intel·ligència artificial, drets d'autor, reserva de drets, transparència, dades d'entrenament.

**Resumen:** Este artículo ofrece un análisis crítico de las normas incluidas en la versión finalmente aprobada del Reglamento de inteligencia artificial que tienen repercusiones para los derechos de autor. Se discuten, por un lado, las obligaciones que el RIA impone a los proveedores de modelos de IA de uso general (*General Purpose Artificial Intelligence Models* o *GPAIMs*) consistentes en (i) establecer directrices para cumplir con el derecho de la UE en materia de derechos de autor y, en particular, para respetar las reservas de derechos expresadas por sus titulares; y (ii) elaborar y poner a disposición del público un resumen suficientemente detallado del contenido utilizado para entrenar el GPAIM, de acuerdo con el modelo que facilite la Oficina de IA (artículo 54 RIA); y, por otro lado, las obligaciones de transparencia en relación con el contenido sintético generado por IA y con las ultrasuplantaciones (artículo 50 RIA).

**Palabras clave:** inteligencia artificial, derechos de autor, reserva de derechos, transparencia, datos de entrenamiento.

**Abstract:** This article offers a critical analysis of the provisions included in the finally approved version of the Artificial Intelligence Act that affect copyright. On the one hand, it discusses the obligations that the AI Act imposes on providers of General Purpose Artificial Intelligence Models (GPAIMs) consisting of (i) putting in place a policy to comply with Union law on copyright and related rights, and in particular to identify and comply with reservation of rights expressed by rightholders; and (ii) drawing up and making publicly available a sufficiently detailed summary about the content used for training of the GPAIM, according to a template provided by the AI Office (article 54 AI Act); and, on the other hand, the obligations of transparency in relation to the synthetic content generated by AI and to deepfakes (article 50 AI Act).

**Key words:** Artificial Intelligence, Copyright, Reservation of Rights, Transparency, Training Data.

## I. INTRODUCCIÓ

Les relacions entre intel·ligència artificial (IA) i drets d'autor són moltes i es projecten sobre qüestions diverses, com ara si és necessària l'autorització dels titulars de drets sobre obres i altres continguts perquè puguin ser emprats en l'entrenament de models d'IA o si els resultats produïts per un sistema o aplicació d'IA generativa poden ser protegits mitjançant drets de propietat intel·lectual.<sup>1</sup> El desenvolupament i la popularització en els darrers

---

<sup>1</sup> Per a un panorama general, vegeu LEE, K.; COOPER, F.; GRIMMELMANN, J. «Talkin' 'Bout AI Generation: Copyright and the Generative-AI Supply Chain». *Journal of the Copyright Society*, 2024, pàg. 1-128 (en premsa) (disponible a <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4523551>) (consultat el 25.4.2024); i KRETSCHMER, M.; MARGONI, T.; ORUÇ, P. «Copyright Law and the Lifecycle of Machine Learning Models». *JIC*, vol. 55 (2024), pàg. 110-138.

dos anys de models i aplicacions d'IA generativa, com ChatGPT, Midjourney o Stable Diffusion, han esperonat la recerca jurídica en aquest àmbit i han motivat que, en la darrera fase del procés legislatiu que ha menat a l'aprovació del Reglament d'intel·ligència artificial (RIA),<sup>2</sup> s'hagin inclòs algunes normes especials relacionades amb la propietat intel·lectual.

En particular, el RIA imposa dues obligacions als proveïdors de models d'IA d'ús general (*General Purpose Artificial Intelligence Models*, en endavant «GPAIMs»): (i) establir directrius per complir amb el dret de la UE en matèria de drets d'autor i, en particular, per respectar les reserves de drets expressades pels seus titulars; i (ii) elaborar i posar a disposició del públic un resum suficientment detallat del contingut utilitzat per entrenar el GPAIM, d'acord amb el model que faciliti l'Oficina d'IA.<sup>3</sup> Per altra banda, el RIA també estableix obligacions de transparència en relació amb el contingut sintètic generat per IA, les quals poden afectar també aspectes relatius als drets d'autor.<sup>4</sup>

Difícilment aquestes regles ofereixen un tractament general de totes les relacions entre IA i drets d'autor. Es tracta de normes fragmentàries, que resulten de la intervenció tardana i precipitada del legislador europeu, i que defugen els principis estructurals que informen el RIA. En aquest sentit, no s'adiuen massa bé amb els objectius perseguits pel RIA que, segons el seu article 1.1, inclouen «millorar el funcionament del mercat interior i promoure l'adopció d'una intel·ligència artificial (IA) centrada en l'ésser humà i fiable, i alhora garantir un elevat nivell de protecció de la salut, la seguretat i els drets fonamentals consagrats a la Carta dels Drets Fonamentals, en particular la democràcia, l'Estat de Dret i la protecció del medi ambient, davant dels efectes perjudicials dels sistemes d'intel·ligència artificial (“sistemes d'IA”) a la Unió, i donar suport a la innovació».<sup>5</sup> En altres termes, el RIA no és una regulació adreçada a normar qüestions sobre propietat intel·lectual i a protegir interessos privats, sinó que la seva finalitat principal és oferir un

<sup>2</sup> Resolución legislativa del Parlamento Europeo, de 13 de marzo de 2024, sobre la propuesta de Reglamento del Parlamento Europeo y del Consejo por el que se establecen normas armonizadas en materia de inteligencia artificial (Ley de Inteligencia Artificial) y se modifican determinados actos legislativos de la Unión (COM(2021)0206 – C9-0146/2021 – 2021/0106(COD)) (P9\_TA(2024)0138)). En el moment de redacció d'aquest article, el RIA no ha estat publicat encara al Diari Oficial de la UE. Totes les referències al RIA en el treball es fan al text de la correcció d'errors publicat el 16 d'abril de 2024 ([https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0138-FNL-COR01\\_ES.pdf](https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0138-FNL-COR01_ES.pdf)) [consultat el 25.4.2024].

<sup>3</sup> Article 53.1.c) i 53.1.d) RIA.

<sup>4</sup> Article 50.2 i 50.4 RIA.

<sup>5</sup> PEUKERT, A. «Copyright in the Artificial Intelligence Act – A Primer». 2024 (working paper disponible a SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4771976>), pàg. 4 i 5 (consultat el 25.4.2024).

marc normatiu de seguretat de producte, a partir de la identificació de diferents categories de riscos, i amb una clara dimensió de protecció de l'interès públic general.<sup>6</sup> Tot i aquest caràcter fragmentari, les noves normes sobre drets d'autor al RIA tenen un impacte pràctic molt significatiu i marquen l'orientació de la UE sobre determinades qüestions jurídiques en l'àmbit dels drets d'autor que són objecte de varis litigis arreu del món.

Aquest treball ofereix una anàlisi del contingut d'aquestes normes i d'alguns dels reptes que plantegen. Amb aquesta finalitat, el treball s'estructura de la forma següent: l'apartat II descriu el funcionament dels models i sistemes d'IA, tot destacant aquells aspectes sobre propietat intel·lectual que tenen relació amb les obligacions previstes al RIA; l'apartat III ofereix una descripció sumària del procés legislatiu que ha resultat en l'aprovació del RIA i del camí que han tingut les obligacions específiques sobre drets d'autor; l'apartat IV examina les diferents normes establertes al RIA amb implicacions per al dret de la propietat intel·lectual, destacant alguns problemes d'interpretació i aplicació; finalment, l'apartat V ofereix unes conclusions breus.

## II. FUNCIONAMENT TÈCNIC I IMPLICACIONS PER A DRETS D'AUTOR

### 1. MODELS D'IA D'ÚS GENERAL

Per entendre la rellevància de les normes sobre drets d'autor establertes al RIA, aquest apartat presenta breument algunes aspectes relatius al funcionament de la IA.<sup>7</sup> Pel que fa a les obligacions relacionades amb drets de propietat intel·lectual, el focus del RIA se centra en aquells models d'IA que poden qualificar-se com a models d'ús general (GPAIMs).

Segons l'article 2.63 RIA un «model d'IA d'ús general» és «un modelo de IA, también uno entrenado con un gran volumen de datos utilizando autosupervisión a gran escala, que presenta un grado considerable de generalidad y es capaz de realizar de manera competente una gran variedad

---

<sup>6</sup> Vegeu PEGUERA POCH, M. «La Propuesta de Reglamento de IA: Una intervención legislativa insoslayable en contexto de incertidumbre», a CERRILLO I MARTÍNEZ, A.; PEGUERA POCH, M. (coords.). *Retos jurídicos de la inteligencia artificial*. Cizur Menor: Thomson-Aranzadi, 2020, pàg. 125-181; i VEALE, M.; BORGESIU, F. Z. «Demystifying the Draft EU Artificial Intelligence Act». *Computer Law Review International*, vol. 4 (2021), pàg. 97-112.

<sup>7</sup> Per a un tractament més detallat, vegeu LEE, K.; COOPER, F.; GRIMMELMANN, J., *op. cit.*; i GUADAMUZ, A. «A Scanner Darkly: Copyright Liability and Exceptions in Artificial Intelligence Inputs and Outputs». *GRUR International*, vol. 73, núm. 2 (2024), pàg. 111-127.

de tasques distintes, independentement de la manera en que el model se introduezca en el mercat, y que puede integrar-se en diversos sistemes o aplicacions posteriors, excepte els models de IA que se utilitzen per a activitats de investigació, desenvolupament o creació de prototips abans de la seva introducció en el mercat».

En efecte, molts models —i, en particular, els més avançats— que es basen en aprenentatge automatitzat o *Machine learning* constituïran GPAIMs. La raó principal és que aquests representen models de llenguatge extens (MLE) (*Large Language Models* (LLM)),<sup>8</sup> consistents en xarxes neuronals artificials que a partir de la detecció de relacions estadístiques entre els continguts utilitzats per entrenar-los poden portar a terme, entre d'altres, tasques de generació de textos, processament i classificació de textos i altres continguts.

## 2. TIPOLOGIA: IA CLASSIFICATÒRIA I IA GENERATIVA

Troblem dos grans tipus de sistemes d'IA, basats en models d'ús general: els classificatoris o discriminatoris i els generatius.<sup>9</sup> Els primers serveixen per a tasques de classificació mitjançant l'atribució d'un valor a partir d'una informació d'entrada. Per exemple, plataformes de continguts com ara YouTube fan servir models discriminatoris per identificar si un determinat vídeo que vol pujar un usuari és il·lícit o no. O els sistemes d'assignació d'un *scoring* creditici que fan servir els bancs són també classificatoris.<sup>10</sup> En els sistemes classificatoris, els valors atribuïts pel sistema són limitats: si no són binaris, hi haurà un nombre limitat de valors que podran assignar-se. En canvi, en els sistemes d'IA generatius, la resposta no està determinada per un nombre limitat de valors i, per tant, no es pot predir correctament el resultat que oferirà el sistema. Això és, a partir d'un mateix *prompt*, entrada o instrucció, es poden produir generacions diferents, com ara textos o imatges diverses que només s'assemblarien conceptualment. La millora dels sistemes generatius es deu sobretot als avenços recents en dues tècniques o arquitectures que permeten optimitzar els resultats esperables

---

<sup>8</sup> També en ocasions, aquests models d'ús general es coneixen com a models fundacionals. La terminologia fou desenvolupada per un grup d'investigadors de la Universitat d'Stanford. Vegeu HENDERSON, P.; LI, X.; JURAFSKY, D.; HASHIMOTO, T.; LEMLEY, M.; LIANG, P. «Foundation Models and Fair Use». *Stanford Law and Economics Olin Working Paper* No. 584, 2023 [disponible a SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4404340>] (consultat el 25.4.2024).

<sup>9</sup> LEE, K.; COOPER, F.; GRIMMELMANN, J., *op. cit.*, pàg. 9-13.

<sup>10</sup> Vegeu STJUE de 7 de desembre de 2023, assumpte C-634/21, *SCHUFA Holding AG*.

dels models subjacents a partir d'una descripció textual, els transformadors i la difusió.<sup>11</sup>

### 3. CADENA DE VALOR DE LA IA GENERATIVA

Tot i que les normes del RIA en matèria de propietat intel·lectual no es limiten a la denominada IA generativa, és en aquest àmbit on tenen repercussions més profundes. En relació amb el funcionament dels models d'IA generativa, hom pot destacar la seva cadena de valor.<sup>12</sup> Aquesta comença amb determinats continguts expressius o creatius, com ara llibres, pintures, fotografies i altres creacions humanes a partir de les quals l'IA aprèn i imita. Molts d'aquests continguts podran qualificar-se com a obres literàries i artístiques i estaran protegides per drets d'autor o altres drets d'exclusiva que seran titularitat de terceres persones alienes a un model o sistema d'IA generativa. En segon lloc, aquestes obres són transformades en dades, això és, en un format digital estàndard que pugui ser després processat per mitjans informàtics. En tercer lloc, es construeixen bases de dades, això és, col·leccions més o menys estructurades, que inclouen quantitats ingents de dades, per exemple, centenars de milers d'imatges juntament amb una descripció textual.

A continuació en la cadena de valor, trobem el model pròpiament dit, que pot ser concebut com un conjunt de tècniques i algoritmes, que a partir d'una sèrie de pesos i variables pot utilitzar-se per obtenir uns resultats. Hi ha tres característiques principals que es poden predicar d'aquests models: escalabilitat, autonomia i opacitat. Aquest model s'entrena amb una o més bases de dades, perquè aprengui mecànicament i autònoma a detectar relacions estadístiques o patrons en les dades i entre elles. L'entrenament d'un model exigeix molts recursos de temps i d'energia. Una de les qüestions jurídiques principals és si, en primer lloc, l'entrenament de models comporta actes d'explotació de drets d'autor<sup>13</sup> i, en segon lloc, si efectivament hi ha actes d'explotació, si els desenvolupadors dels models poden confiar

<sup>11</sup> Per exemple, el model de ChatGPT usa tècniques de transformadors i d'aquí el seu nom (*Chat Generative Pre-trained Transformer*). Els models per generar imatges sintètiques empenen tècniques de difusió. Vegeu GUADAMUZ, A., *op. cit.*, pàg. 114.

<sup>12</sup> LEE, K.; COOPER, F.; GRIMMELMANN, J., *op. cit.*, pàg. 28-50.

<sup>13</sup> Alguns autors i advocats han defensat que atès que l'ús dels continguts és no-expressiu i no permet un gaudi humà directe, no es produeixen actes d'explotació, sinó actes d'anàlisi del seu contingut factual o conceptual. En aquest sentit, vegeu, per exemple, BRACHA, O. «Work of Copyright in the Age of Machine Production». *U of Texas Law, Legal Studies Research Paper*, 2023 [disponible a SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4581738>] (consultat el 25.4.2024). En el cas europeu, sembla que el RIA ha posat fi a aquests debats en considerar que efectivament

en excepcions i limitacions a aquests drets o, en alguns ordenaments, en la doctrina del *fair use* per evitar infringir-los.<sup>14</sup>

En cinquè lloc, el model pot ser objecte d'ajustaments, per corregir deficiències o per evitar alguns tipus de resultats. Això és, els responsables del model poden portar a terme tasques de moderació dels continguts generats pel model, per exemple, per evitar que siguin infractors de drets o il·lícits d'algun altre mode.<sup>15</sup> L'ajustament pot implicar nous entrenaments del model, per exemple amb noves bases de dades o bases modificades o purgades.

Tot seguit, el model es pot desenvolupar, això és, es pot transformar en un servei utilitzable per tercers. Això es pot fer, per exemple, mitjançant una interfície d'usuari amb un robot de conversa com fa ChatGPT o per mitjà una aplicació informàtica, entre d'altres. D'entrada, el model es podrà utilitzar per a usos i finalitats molt diverses i es poden desenvolupar sistemes que s'adrecin a una finalitat concreta (per exemple, generació de continguts sintètics, serveis de traducció, serveis de classificació d'imatges, entre d'altres). El model es pot llicenciar a un tercer, perquè sigui aquest el que desenvolupi els serveis específics.<sup>16</sup> D'aquí que el RIA distingeixi entre models i sistemes d'IA.<sup>17</sup> En aquest sentit, segons l'article 2.1 RIA, un sistema d'IA és «un sistema basado en una máquina diseñado para funcionar con distintos niveles de autonomía, que puede mostrar capacidad de adaptación tras el despliegue y que, para objetivos explícitos o implícitos, infiere de la información de entrada que recibe la manera de generar información de salida, como predicciones, contenidos, recomendaciones o decisiones, que puede influir en entornos físicos o virtuales».

En setè lloc, el model desenvolupat o implementat pot ser utilitzat per a produir les generacions. En aquest sentit, els usuaris que tinguin accés al sistema i als serveis que aquest ofereixi poden redactar instruccions per obtenir textos, imatges, sons o altres tipus de continguts, que, ateses les

---

l'entrenament de models comporta actes d'explotació de drets d'autor i drets afins. Vegeu *infra* apartat IV.2.B.

<sup>14</sup> Aquesta és una de les qüestions jurídiques principals plantejades a diversos plets pendents de resoldre als EUA. Sobre aquesta litigació, es pot consultar SAMUELSON, P. «Fair Use Defenses in Disruptive Technology Cases». *UCLA Law Review*, 2024 (en premsa) [disponible a SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4631726>] (consultat el 25.4.2024).

<sup>15</sup> Vegeu SAG, M. «Copyright Safety for Generative AI». *Houston Law Review*, vol. 61 (2023), pàg. 295-347.

<sup>16</sup> Vegeu SAINZ DE AJA TIRAPU, B. «Contratando soluciones de inteligencia artificial. Algunas consideraciones prácticas». *Actualidad Jurídica Uría Menéndez*, núm. 62 (2023), pàg. 52-70.

<sup>17</sup> Vegeu considerant 97: «El concepto de modelos de IA de uso general debe definirse claramente y diferenciarse del concepto de sistemas de IA con el fin de garantizar la seguridad jurídica [...]».

seves característiques, se semblen molt al tipus d'obres literàries i artístiques protegides habitualment per drets d'autor. Aquestes generacions o continguts sintètics poden ser molt similars a obres protegides per drets d'autor, per la qual cosa, hi ha un risc d'infracció. Encara que no necessàriament, aquest fenomen respon al fet que el model es va entrenar amb les obres potencialment infringides, en molts casos, això serà així. En aquest darrer cas hom parla de «memorització» o *overfitting*. En la literatura tècnica s'han descrit diferents raons que poden contribuir a aquest fenomen, com ara, limitacions en la base de dades emprada per entrenar el model, duplicats i altres tipus de còpies de dades incloses en la base emprada per entrenar el model, la pròpia complexitat del model, o dades de baixa qualitat que el model no pot distingir d'altres rellevants.

I finalment, en la cadena de valor, el proveïdor del model pot decidir endegar tasques per a la seva alineació, això és, un refinament d'aquest per complir amb determinats objectius de qualitat.

#### 4. PLURALITAT D'AGENTS EN LA CADENA DE VALOR

Els diferents estadis o tasques poden implicar actors diferents. Per exemple, les bases de dades emprades per entrenar models poden llicenciar-se pel seu compilador a diversos proveïdors de models independents. O també, un proveïdor d'un model pot contractar els serveis d'un tercer per ajustar-ne el funcionament o per millorar-lo. D'aquí que el RIA defineixi diferents rols, com ara els dels proveïdors de models o de sistemes o els dels responsables de desplegament d'un sistema. Les característiques de cadascun d'aquests estadis poden acabar afectant les conseqüències jurídiques en l'àmbit de la propietat intel·lectual i en altres matèries.<sup>18</sup> Així, per exemple, que el model sigui infractor o que les generacions que produeixi ho siguin dependrà, en bona mesura, de com es va compilar la base de dades. Aques-

---

<sup>18</sup> Vegeu considerant 88 RIA: «A lo largo de la cadena de valor de la IA, numerosas partes suministran a menudo no solo sistemas, herramientas y servicios de IA, sino también componentes o procesos que el proveedor incorpora al sistema de IA con diversos objetivos, como el entrenamiento de modelos, el reentrenamiento de modelos, la prueba y evaluación de modelos, la integración en el software u otros aspectos del desarrollo de modelos. Dichas partes desempeñan un papel importante en la cadena de valor en relación con el proveedor del sistema de IA de alto riesgo en el que se integran sus sistemas, herramientas, servicios, componentes o procesos de IA, y deben proporcionar a dicho proveedor, mediante acuerdo escrito, la información, las capacidades, el acceso técnico y demás asistencia que sean necesarios habida cuenta del estado actual de la técnica generalmente reconocido, a fin de que el proveedor pueda cumplir íntegramente las obligaciones establecidas en el presente Reglamento, sin comprometer sus propios derechos de propiedad intelectual e industrial o secretos comerciales».

tes interaccions entre diferents actors i la complexitat de la cadena de valor provoquen que no es puguin oferir respostes úniques i jurídicament vàlides per a tots els sistemes d'IA generativa.

### III. PROCÉS LEGISLATIU

La Comissió va presentar la Proposta de RIA el 21 d'abril de 2021<sup>19</sup> com una mesura de regulació horitzontal limitada a aquells requisits mínims necessaris per a adreçar els riscos i problemes generats per la IA, sense restringir o afectar el desenvolupament tecnològic o d'altra manera incrementar de forma desproporcionada els costos per oferir al mercat solucions basades en IA.<sup>20</sup> La proposta inicial no contenia cap norma referida a drets de propietat intel·lectual.

Durant la tardor del 2002, amb la popularització d'aplicacions d'IA generativa i en especial de ChatGPT, van sorgir les primeres iniciatives per regular aquests sistemes capaços de generar textos, imatges, sons i altres continguts a partir de les instruccions o *prompts* introduïts pels seus usuaris. El Consell de la UE va proposar aleshores incloure al RIA normes especials adreçades als «sistemes d'IA d'ús general», però tampoc sense regular aspectes relacionats amb els drets d'autor.<sup>21</sup>

A partir de les reaccions d'alguns titulars de drets, incloent autors i editors, que assenyalaven que les seves obres s'empraven sense autorització per entrenar els models d'IA subjacents a aquests sistemes, el Parlament Europeu va proposar incloure obligacions relatives a la documentació i posada a disposició pública d'un resum suficientment detallat sobre els continguts protegits per drets d'autor que s'haguessin emprat com a dades d'entrenament dels anomenats models fundacionals.<sup>22</sup>

---

<sup>19</sup> Propuesta de Reglamento del Parlamento Europeo y del Consejo por el que se establecen normas armonizadas en materia de inteligencia artificial (Ley de Inteligencia Artificial) y se modifican determinados actos legislativos de la Unión (COM(2021) 206 final, 21.4.2021).

<sup>20</sup> COMISIÓN EUROPEA. *Comunicación al Parlamento Europeo, al Consejo, al Comité Económico y Social Europeo y al Comité de las Regiones. Generar confianza en la inteligencia artificial centrada en el ser humano*. Bruselas, 8.4.2019 (COM(2019) 168 final), p. 11.

<sup>21</sup> CONSELL DE LA UE. *Orientació general en el procés legislatiu 2021/0106(COD)*. Document del Consell 15698/22, 6.12.2022 [<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15698-2022-INIT/ES/pdf>].

<sup>22</sup> PARLAMENT EUROPEU. *Draft Compromise Amendments on the Draft Report*, 16.5.2023, procés legislatiu 2021/0106(COD), C9 0146/2021 [<https://www.europarl.europa.eu/resources/library/media/20230516RES90302/20230516RES90302.pdf>].

Diverses associacions de titulars de drets van considerar les mesures insuficients i van desplegar esforços per convèncer les institucions europees de mesures més protectores. Tot i les reserves inicials d'alguns Estats membres (Alemanya, França, Itàlia) d'incloure en el RIA una regulació dels «models fundacionals» o dels GPAIMs, després dels triàlegs entre diferents representants de les institucions europees, es va arribar a un acord provisional el 8 de desembre de 2023 del text del RIA, on s'inclogueren les normes sobre propietat intel·lectual que finalment formen part del text aprovat pel Parlament Europeu el propassat 13 de març de 2024 i que són objecte d'aquest treball.

## IV. NORMES RELLEVANTS EN EL REGLAMENT D'INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL EN MATÈRIA DE DRETS D'AUTOR

### 1. INTRODUCCIÓ

Com s'ha destacat, el RIA conté una regulació fragmentària d'alguns aspectes relacionats amb els drets d'autor. Les obligacions principals s'imposen als proveïdors dels GPAIMs i es troben previstes a l'article 53.1 c) i d). Segons aquests preceptes, els proveïdors de GPAIMs:

«c) establecerán directrices para cumplir el Derecho de la Unión en materia de derechos de autor y derechos afines, y en particular, para detectar y cumplir, por ejemplo, a través de tecnologías punta, una reserva de derechos expresada de conformidad con el artículo 4, apartado 3, de la Directiva (UE) 2019/790;

d) elaborarán y pondrán a disposición del público un resumen suficientemente detallado del contenido utilizado para el entrenamiento del modelo de IA de uso general, con arreglo al modelo facilitado por la Oficina de IA».

Per altra banda, l'article 50 RIA imposa obligacions de transparència, per una banda, als proveïdors de sistemes d'IA que generin contingut sintètic d'àudio, imatge, vídeo o text i, per una altra, als responsables del desplegament de sistemes d'IA que generin o manipulin imatges o continguts d'àudio o vídeo que constitueixen una ultrasuplantació (*deepfake*) o de textos que contribueixin a la desinformació. Atès que en alguns supòsits els continguts generats podran estar protegits per drets d'autor o podran infringir drets de propietat intel·lectual de tercers, aquestes regles poden tenir també certes repercussions en aquest àmbit.

## 2. OBLIGACIONS IMPOSADES ALS PROVEÏDORS DE GPAIMs

### A) *Destinatari de les obligacions*

#### a) Proveïdors de GPAIMs

Les obligacions de l'article 53 es limiten als proveïdors de GPAIMs. D'acord amb l'article 3.3 RIA, un proveïdor és «una persona física o jurídica, autoridad pública, órgano u organismo que desarrolle un sistema de IA o un modelo de IA de uso general o para el que se desarrolle un sistema de IA o un modelo de IA de uso general y lo introduzca en el mercado o ponga en servicio el sistema de IA con su propio nombre o marca, previo pago o gratuitamente». En conseqüència, l'article 53 RIA no es refereix a altres subjectes, com si es fa en altres parts del Reglament en relació amb altres sistemes d'IA, com ara proveïdors, importadors, distribuïdors, operadors, i responsables del desplegament. Les obligacions previstes en el RIA poden ser modulades d'acord amb el principi de proporcionalitat i, per això, ser menys intenses en el cas de proveïdors que es considerin PIMes o tinguin un caràcter emergent.<sup>23</sup>

Per altra banda, les obligacions es limiten als GPAIMs. El capítol V del RIA es dedica als GPAIMs i, per tant, el règim jurídic que s'hi estableix afecta només aquests tipus de models d'IA. Com s'ha assenyalat, el RIA distingeix entre GPAIMs i sistemes d'IA. Els primers no són pròpiament sistemes, sinó que formaran part d'alguns d'aquests. En aquest sentit, el considerant 97 RIA assenjala que «[...] Aunque los modelos de IA son componentes esenciales de los sistemas de IA, no constituyen por sí mismos sistemas de IA. Los modelos de IA requieren que se les añadan otros componentes, como, por ejemplo, una interfaz de usuario, para convertirse en sistemas de IA. Los modelos de IA suelen estar integrados en los sistemas de IA y formar parte de dichos sistemas [...]». Si el sistema d'IA que incorpora el GPAIMs també té un ús general, es considerarà un sistema d'IA d'ús general (General Purpose Artificial Intelligence System, GPAIS).<sup>24</sup>

Un GPAIMs pot incorporar-se en un sistema d'IA que no sigui generatiu i, per tant, les obligacions previstes a l'article 53 RIA també afectaran els

---

<sup>23</sup> Vegeu Considerant 104: «[...] Sin perjuicio del Derecho de la Unión en materia de derechos de autor, el cumplimiento de esas obligaciones debe tener debidamente en cuenta el tamaño del proveedor y permitir formas simplificadas de cumplimiento para las pymes, incluidas las empresas emergentes, que no deben suponer un coste excesivo ni desincentivar el uso de dichos modelos. [...]».

<sup>24</sup> Vegeu article 3.66 RIA.

proveïdors de models que persegueixen desenvolupar-los o integrar-los en IAs de tipus classificatori, com recomanadors o algorismes de predicció.<sup>25</sup>

El compliment de les obligacions de l'article 53 RIA no depèn del fet que els models en qüestió es qualifiquin com a GPAIMs amb un risc sistèmic.<sup>26</sup> Els GPAIMs que presenten riscos sistèmics han de complir unes obligacions addicionals,<sup>27</sup> les quals no presenten cap especialitat pel que fa a drets d'autor i es deixen fora de l'objecte d'aquest treball.

## b) Excepcions

### i. Models entrenats per a finalitats no professionals i de recerca científica

Els GPAIMs que es desenvolupin o entrenin exclusivament per a finalitats de recerca i desenvolupament científics estan exclosos de les obligacions previstes a l'article 53 RIA. La raó és la seva exclusió completa de l'àmbit d'aplicació del RIA. En aquest sentit, l'article 2.6 RIA estableix que «El presente Reglamento no se aplicará a los sistemas o modelos de IA, incluida su información de salida, desarrollados y puestos en servicio específicamente con la investigación y el desarrollo científicos como única finalidad».<sup>28</sup>

L'excepció deriva en bona mesura del principi de proporcionalitat. En aquest sentit, el RIA té en compte el tipus de proveïdor de models d'IA i les seves característiques i finalitats per tal d'establir obligacions que els afectin.<sup>29</sup> Per això, eximeix de l'obligació de compliment les persones que desenvolupen o utilitzen models amb finalitats no professionals o de recerca científica, encara que alhora persegueix incentivar que aquestes compleixin voluntàriament els requisits generals del RIA.<sup>30</sup>

L'excepció cerca fomentar la recerca científica europea en l'àmbit de la IA i està en clara consonància amb el límit als drets d'autor per a finalitats de

<sup>25</sup> Crític amb aquesta solució, PEUKERT, A., *op. cit.*, pàg. 8 i 9.

<sup>26</sup> Vegeu article 51 RIA: «1. Un modelo de IA de uso general se clasificará como modelo de IA de uso general con riesgo sistémico si reúne alguna de las siguientes condiciones: a) tiene capacidades de gran impacto evaluadas a partir de herramientas y metodologías técnicas adecuadas, como indicadores y parámetros de referencia; b) con arreglo a una decisión de la Comisión, adoptada de oficio o a raíz de una alerta cualificada del grupo de expertos científicos, tiene capacidades o un impacto equivalente a los establecidos en la letra a), teniendo en cuenta los criterios establecidos en el anexo XIII. 2. Se presumirá que un modelo de IA de uso general tiene capacidades de gran impacto con arreglo al apartado 1, letra a), cuando la cantidad acumulada de cálculo utilizada para su entrenamiento, medida en operaciones de coma flotante, sea superior a 1025. [...]».

<sup>27</sup> Vegeu article 55 RIA.

<sup>28</sup> Vegeu també considerant 25 RIA.

<sup>29</sup> Vegeu considerant 109 RIA.

<sup>30</sup> *Ibidem*.

minería de textos i dades establert a l'article 3 de la Directiva (UE) 2019/790, de 17 d'abril de 2019, sobre els drets d'autor i drets afins en el mercat únic digital.<sup>31</sup> Per això, hom defensa que l'excepció al compliment de les obligacions de l'article 53 RIA sigui extensible a supòsits de col·laboració público-privada en el desenvolupament de nous GPAIMs.<sup>32</sup>

ii. GPAIMs divulgats amb una llicència lliure i de codi obert (*Open Source Models*)

Els proveïdors de models d'IA d'ús general divulgats d'acord amb una llicència lliure i de codi obert els paràmetres dels quals, inclosos els pesos, la informació sobre l'arquitectura del model i la informació sobre l'ús del model, es posen a disposició del públic no estan obligats a complir amb tots els deures de transparència que estableix l'article 53 RIA, llevat que es pugui considerar que presenten un risc sistèmic, cas en què la circumstància que el model sigui transparent i vagi acompanyat d'una llicència de codi obert no s'ha de considerar una raó suficient perquè quedi exempt del compliment de les obligacions que estableix el RIA.<sup>33</sup>

Ara bé, amb relació a les obligacions relacionades amb drets d'autor, l'excepció no és aplicable i, per tant, els proveïdors d'aquests models han de complir les obligacions previstes en l'article 53.1c) i d) RIA.

## ***B) Deure de respectar els drets d'autor i les reserves de drets fetes pels seus titulars***

### **a) Regla general i particular**

Segons l'article 53.1.c) RIA, els proveïdors de GPAIMs «establecerán directrices para cumplir la legislación de la Unión en materia de derechos de autor y, en particular, para detectar y cumplir, por ejemplo, a través de tecnologías punta, una reserva de derechos expresada de conformidad con el artículo 4, apartado 3, de la Directiva (UE) 2019/790». El precepte in-

<sup>31</sup> Vegeu *infra* apartat IV.2.B.

<sup>32</sup> Vegeu considerant 11 de la Directiva (UE) 2019/790: «[...] En consonancia con la actual política de investigación de la Unión, que anima a las universidades y los institutos de investigación a colaborar con el sector privado, los organismos de investigación también han de poder acogerse a la excepción cuando sus actividades de investigación se lleven a cabo en el marco de asociaciones público-privadas. Si bien los organismos de investigación y las instituciones responsables del patrimonio cultural han de seguir siendo los beneficiarios de dicha excepción, deben también poder recurrir a sus socios privados para realizar la minería de textos y datos, también mediante la utilización de sus medios tecnológicos».

<sup>33</sup> Article 53.2 RIA i considerant 104.

clou dos deures, un de general, consistent en l'establiment de directrius per complir amb el dret d'autor de la UE, i, un d'especial, per complir amb les reserves de drets expressades d'acord amb l'article 4.3 de la Directiva 2019/790. És aquest deure especial el que té un contingut substantiu al RIA i el que representa una novetat normativa. El deure general de respecte dels drets d'autor és redundant del reconeixement i protecció que l'ordenament jurídic ofereix ja als seus titulars.

## b) Límits per mineria de textos i dades

Aquest nou deure de respecte a les reserves de drets de propietat intel·lectual fetes pels seus titulars té una relació directa amb l'excepció de mineria de textos i dades prevista a l'article 4 de la Directiva (UE) 2019/790, de 17 d'abril, sobre els drets d'autor i drets afins en el mercat únic digital.

Entre d'altres mesures, aquesta Directiva va establir dues excepcions o limitacions a drets d'autor i drets afins de caràcter imperatiu relacionades amb l'anomenada mineria de textos i dades (*Text and Data Mining*).<sup>34</sup> Segons l'article 2.2 de la Directiva, la «mineria de textos i dades» consisteix en «toda técnica analítica automatizada destinada a analizar textos y datos en formato digital a fin de generar información que incluye, sin carácter exhaustivo, pautas, tendencias o correlaciones».<sup>35</sup>

La primera de les excepcions, prevista a l'article 3, està limitada a la mineria de textos i dades amb finalitats d'investigació científica. En aquest sentit, es preveu un límit als drets de reproducció sobre obres i bases de dades originals i als drets sui generis sobre bases de dades, en relació amb

<sup>34</sup> Per a una anàlisi d'aquestes excepcions, vegeu GARCÍA VIDAL, A. «Propiedad intelectual y minería de textos y datos. Estudio de los artículos 3 y 4 de la Directiva (UE) 2019-790». *Actas de derecho industrial y derecho de autor*. Tomo 40, 2019-2020, pàg. 99-124; i MARGONI, T.; KRETSCHMER, M. «A Deeper Look into the EU Text and Data Mining Exceptions: Harmonisation, Data Ownership, and the Future of Technology». *GRUR International*, Vol. 71, n. 8 (agost 2022), pàg. 685-701.

<sup>35</sup> En el dret espanyol, les excepcions previstes a la Directiva foren implementades en un únic article, el 67 del Real Decreto-ley 24/2021, de 2 de noviembre, de transposició de directives de la Unió Europea en las materias de bonos garantizados, distribución transfronteriza de organismos de inversión colectiva, datos abiertos y reutilización de la información del sector público, ejercicio de derechos de autor y derechos afines aplicables a determinadas transmisiones en línea y a las retransmisiones de programas de radio y televisión, exenciones temporales a determinadas importaciones y suministros, de personas consumidoras y para la promoción de vehículos de transporte por carretera limpios y energéticamente eficientes (BOE núm. 263, de 3.11.2021). Per a una crítica a la transposició, vegeu VICENTE DOMINGO, E. «La confusa trasposición del límite de la minería de textos y datos en el ordenamiento español y la proyectada reforma de la "copyright and patent act" 1988». *Revista Aranzadi de derecho y nuevas tecnologías*, núm. 61 (2023).

aquelles reproduccions i extraccions realitzades per organismes de recerca i institucions responsables del patrimoni cultural per tal de realitzar, amb finalitats de recerca científica, mineria de textos i dades d'obres o altres prestacions a les quals tinguin accés lícit. La segona de les excepcions, prevista a l'article 4, és genèrica i cobreix totes aquelles reproduccions i extraccions d'obres i prestacions d'obres i altres prestacions accessibles de forma legítima per a activitats de mineria de textos i dades amb finalitats diferents a la investigació científica i, per tant, incloent per exemple, aquelles activitats amb finalitats comercials.

A diferència del que ocorre amb l'excepció per a finalitats d'investigació científica, l'article 4.3 de la Directiva assenyala que: «La excepción o limitación establecida en el apartado 1 se aplicará a condición de que el uso de las obras y otras prestaciones a que se refiere dicho apartado no esté reservado expresamente por los titulares de derechos de manera adecuada, como medios de lectura mecánica en el caso del contenido puesto a la disposición del público en línea».

En conseqüència, els titulars de drets poden oposar-se a que les seves obres o altres prestacions puguin ser utilitzades per a tasques de mineria de textos i dades mitjançant una reserva expressa. En particular, si es tracta de contingut difós online, aquesta reserva es podrà fer amb mitjans de lectura mecànica. Es tracta d'un mecanisme d'*opt-out*. Per alguns autors, aquesta possibilitat de reservar drets pot entendre's com un mecanisme de compliment de la regla dels tres passos per garantir als titulars que no s'afectarà la explotació normal de les seves obres i altres prestacions.<sup>36</sup>

El RIA aclareix que els proveïdors de models d'IA poder confiar en les excepcions i limitacions de mineria de textos i dades per a tasques d'entrenament. Així ho reflecteix el considerant 105 del RIA: «El desarrollo y el entrenamiento de estos modelos requiere acceder a grandes cantidades de texto, imágenes, vídeos y otros datos. Las técnicas de prospección de textos y datos pueden utilizarse ampliamente en este contexto para la recuperación y el análisis de tales contenidos, que pueden estar protegidos por derechos de autor y derechos afines». En altres termes, el RIA assumeix que el desenvolupament i entrenament de GPAIMs comporta actes de reproducció, que requereixen de l'autorització dels seus titulars, llevat que siguin d'aplicació els límits prevists en els articles 3 o 4 de la Directiva (UE) 2019/790. Aquesta posició pren partida per una determinada solució, que

---

<sup>36</sup> Vegeu SENFTLEBEN, M. «Generative AI and Author Remuneration». *IIC*, vol. 54, 2023, pàg. 1535-1560; pàg. 1544.

tot i ser discutible, serveix per aclarir els dubtes que s'havien suscitat entre especialistes i alguns legisladors nacionals.

No és clar que aquestes excepcions i limitacions vagin més enllà de les fases de desenvolupament i entrenament i, per exemple, arribin a cobrir la producció de generacions o continguts sintètics.<sup>37</sup> També cal destacar que aquests límits només afecten determinats drets d'exclusiva i, en particular, no es projecten sobre els drets de transformació, de comunicació al públic i de posada a disposició del públic.

### c) Problemes d'interpretació i aplicació

El deure de detectar i complir, o d'identificar i respectar —en una traducció més propera a l'anglès originari—, amb les reserves de drets fetes pels seus titulars d'acord amb l'article 4.3 de la Directiva (UE) 2019/790 planteja diversos dubtes.

Entre d'altres, hom es qüestiona si un titular pot fer una reserva de drets que operi després d'un ús per entrenament ja fet i que tingui efectes retroactius; si és suficient que la reserva es refereixi a una obra en qüestió o cal fer-la en relació amb una o diverses de les còpies en format digital d'aquesta —això és, transformades en dades perquè puguin ser processades digitalment i servir per a la seva inclusió a una base de dades—; quins són els formats específics d'expressar una reserva «de manera adequada» i, en particular, si són vàlids mecanismes diferents dels que permeten una lectura mecànica; i com s'ha de procedir a expressar reserves en casos d'obres i altres prestacions amb múltiples cotitulars.<sup>38</sup>

Altres dubtes es refereixen a l'ordenament jurídic que els proveïdors de GPAIMs han de respectar. L'article 53.1.c) RIA es refereix al «Derecho de la Unión en materia de derechos de autor y derechos afines», però, a diferència d'altres àmbits, aquest no està plenament harmonitzat i no compta amb instruments d'aplicació directa. En conseqüència, les normes a respectar són normes nacionals, que no sempre han transposat el dret europeu de la mateixa forma.<sup>39</sup> De fet, hom també pot plantejar dubtes sobre quin és l'àmbit territorial d'aplicació dels límits per a finalitats de mineria de textos

<sup>37</sup> Sobre aquesta qüestió, vegeu EMANUILOV, I.; MARGONI, T. «Forget Me Not: Memorisation in Generative Sequence Models Trained on Open Source Licensed Code», 2024 [working paper disponible a SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4753124>] (consultat el 25.4.2024).

<sup>38</sup> Sobre aquests problemes, vegeu MEZEI, P. «A saviour or a dead end? Reservation of rights in the age of generative AI», 2024 [working paper disponible a SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4695119>] (consultat el 25.4.2024).

<sup>39</sup> PEUKERT, A., *op. cit.*, pàg. 15 i 16.

i dades i inquirir si poden tenir un efecte extraterritorial i emparar actes d'entrenament que han tingut lloc fora de la UE.<sup>40</sup> La fragmentació jurídica i la insuficiència de mecanismes de llicències paneuropees o transnacionals dificultarà l'aparició d'un mercat d'autoritzacions per a aquells supòsits en què els autors i altres titulars s'hagin reservat els drets.<sup>41</sup>

Alguns autors han destacat que seran les mateixes indústries les que elaborin protocols tècnics per expressar les reserves de drets i que aquests no necessàriament seran respectuosos amb els interessos dels creadors individuals que han generat els continguts que després hom utilitza per entrenar models d'IA.<sup>42</sup> En altres termes, els recursos provinents d'actes d'explotació autoritzats mitjançant una reserva expressada per mitjans tecnològics poden acabar només en mans de grans titulars de repertoris i altres bases d'obres i altres prestacions.<sup>43</sup> Per això hom ha proposat dissenyar mecanismes de remuneració obligatòria per a autors i altres creadors.

#### d) Cap a la previsió d'un sistema de remuneració equitativa

Una de les preocupacions que s'han fet paleses al RIA és l'impacte econòmic que la IA generativa pot comportar en determinades professions i sectors artístics. Així ho destaca el considerant 105 RIA: «Los modelos de IA de uso general, en particular los grandes modelos de IA generativos, capaces de generar texto, imágenes y otros contenidos, presentan unas oportunidades de innovación únicas, pero también representan un desafío para los artistas, autores y demás creadores y para la manera en que se crea, distribuye, utiliza y consume su contenido creativo [...]». Hi ha un cert rebuig que l'IA generativa pugui precaritzar les feines de dissenyadors, compositors i altres autors.

Davant dels riscos que la IA generativa pugui acabar afectant els mercats de serveis i obres artístics, han sorgit propostes per establir drets de remuneració equitativa a favor dels autors i artistes.<sup>44</sup> Es tractaria d'establir legalment un dret semblant al que tenen els intèrprets musicals de rebre

<sup>40</sup> PEUKERT, A., *op. cit.*, pàg. 18 i 19.

<sup>41</sup> SENFTLEBEN, M., *op. cit.*, pàg. 1546.

<sup>42</sup> SENFTLEBEN, M., *op. cit.*, pàg. 1547.

<sup>43</sup> Vegeu, sobre aquesta qüestió, QUINTAIS, J. P. «Generative AI, copyright and the AI Act». *Kluwer Copyright Blog*, 9.5.2023 [disponible a <https://copyrightblog.kluweriplaw.com/2023/05/09/generative-ai-copyright-and-the-ai-act/>] (consultat el 25.4.2024).

<sup>44</sup> Vegeu, entre d'altres, SENFTLEBEN, M., *op. cit.*; SOBEL, B. «A Taxonomy of Training Data Disentangling the Mismatched Rights, Remedies, and Rationales for Restricting Machine Learning», a LEE, J. A.; HILTY, R.; LIU, K. C. (eds.). *Artificial Intelligence and Intellectual Property*. Oxford University Press, New York, 2021, pàg. 236-241; i GEIGER, C.; IAIA, V. «The Forgotten Creator:

uns ingressos quan les seves actuacions es difonen per la televisió o la ràdio. Aquests drets de remuneració equitativa es podrien establir, segons les propostes que es discuteixen, tant amb relació als actes necessaris per a la compilació de bases de dades d'entrenament com en relació amb els actes de producció de generacions per part de les IA generatives.

Sense entrar en els detalls tècnics d'aquests potencials drets de remuneració,<sup>45</sup> hom pot destacar breument els arguments emprats pels seus promotors. Segons aquests, la IA generativa és parasitària de la creació cultural humana, ja que per produir generacions necessita ser entrenada amb centenars de milers d'exemples d'obres de tots tipus que reflecteixen les contribucions que han fet artistes i autors. En segon lloc, en oferir continguts culturals a un menor cost, pot arribar a usurpar i desplaçar la demanda d'obres produïdes per artistes humans. En conseqüència, artistes humans tindrien menys incentius a produir obres i a dedicar-se professionalment a una feina creativa. La societat en general hi perdria perquè no tindria accés a obres que presumiblement tindrien més valor que les produïdes per IA generatives, que no deixarien de ser retòriques i imitatives de les produïdes en el passat. Un tercer argument, relacionat amb aquesta darrera idea, és que, atès el funcionament de les IA generatives, difícilment hi hauria innovació i disrupció en la producció artística: només els humans podrien trencar regles i categories estètiques i promoure noves avantguardes i canvis. Un darrer argument que podem destacar aquí és que el propi sector de l'IA generativa pot tenir interès en promocionar la producció artística per autors humans: així podria arribar a disposar de nous continguts i dades que serviren per anar entrenant i millorant progressivament els seus models. Caldrà veure com avancen els debats sobre la regulació d'aquests drets de remuneració equitativa, però és possible que si finalment s'estableixin, ja sigui massa tard per a grups de creadors, com ara autors de còmic, decoradors, il·lustradors, dissenyadors de pàgines web, o compositors de música de fons.

#### e) Altres deures de respecte dels drets d'autor

El deure general de respecte del dret d'autor i, en particular, el deure d'«establir directrius» amb aquesta finalitat poden concretar-se en obligacions específiques com la d'usar només continguts pels quals hom té accés

---

Towards a Statutory Remuneration Right for Machine Learning of Generative AI». *Computer Law & Security Review*, vol. 52 (2024), 3, pàg. 1-9.

<sup>45</sup> Sobre això, vegeu SENFTLEBEN, M., *op. cit.*, pàg. 1549 i s.

legítim o per adoptar mecanismes de moderació de continguts generats per sistemes d'IA. En aquest sentit, els proveïdors de GPAIMs haurien de preveure sistemes de notificació i retirada d'outputs a partir de reclamacions efectuades per tercers. Tanmateix, l'obligació que imposa l'article 53.c) RIA només incumbeix els proveïdors de models i no els proveïdors de sistemes o altres aplicacions d'IA generativa, que són els que realment tenen control efectiu sobre les generacions que produeixin.<sup>46</sup>

### ***C) Obligacions de transparència i informació sobre el contingut emprat per entrenar el model***

#### **a) Abast i finalitat de l'obligació**

D'acord amb l'article 53.1.d) RIA, els proveïdors de GPAIMs «elaborarán y pondrán a disposición del público un resumen suficientemente detallado del contenido utilizado para el entrenamiento del modelo de IA de uso general, con arreglo al modelo facilitado por la Oficina de IA».

Aquesta obligació té com a finalitats augmentar la transparència en relació amb les dades utilitzades en les activitats d'entrenament de GPAIMs i facilitar que tercers amb interessos legítims, en especial, els titulars de drets d'autor, puguin exercir i fer complir els seus drets reconeguts d'acord amb el dret de la UE.<sup>47</sup> En aquest sentit, es persegueix reduir els efectes derivats de la opacitat (*black box*) dels models i, en especial, dels potencials de generalització i abstracció que presenten els models de llenguatge extens.

Tot i que l'article 53.1.d) RIA no es limita a aquells continguts que estan protegits per drets d'autor o afins, i, per tant, n'inclou d'altres com ara dades personals i no personals, drets de marca o altres drets d'exclusiva, és en aquell àmbit on el deure pot tenir una repercussió més gran. El fet de no limitar la informació a aquells continguts protegits per drets de propietat intel·lectual, com havia proposat inicialment el Parlament Europeu, redueix els costos d'informació i transacció en què han d'incórrer els proveïdors de GPAIMs, ja que poden evitar esmerçar esforços per determinar si uns o altres continguts estan protegits o no. En bona mesura, aquest deure de transparència és similar als que afecten a plataformes i altres prestadors de serveis digitals establerts al Reglament de Serveis Digitals.<sup>48</sup>

<sup>46</sup> PEUKERT, A., *op. cit.*, pàg. 20 i 21.

<sup>47</sup> Considerant 107.

<sup>48</sup> Reglamento (UE) 2022/2065 del Parlamento Europeo y del Consejo de 19 de octubre de 2022 relativo a un mercado único de servicios digitales y por el que se modifica la Directiva 2000/31/CE (Re-

## b) Caràcter «suficientment detallat» del resum

L'article 53.1.d) RIA assenyala que el resum a facilitar pels proveïdors de GPAIMs ha de ser «suficientment detallat». Planteja dubtes la determinació del caràcter suficient del detall en la informació a subministrar i fins a quin punt ha de ser prolixa i referir-se a obres i prestacions concretes i a autors i titulars identificats.<sup>49</sup> Segons el considerant 107, l'estàndard assumit pel RIA implica que el resum «debe ser exhaustivo en general en su alcance en vez de técnicamente detallado» i que es pot portar a terme, per exemple, «*enumerando los principales conjuntos o recopilaciones de datos que hayan servido para entrenar al modelo, como los grandes archivos de datos o bases de datos privados o públicos, y proporcionando una explicación descriptiva sobre otras fuentes de datos utilizadas*». Per tant, la informació pot ser genèrica, però suficient per poder transmetre a titulars de drets sobre obres o prestacions que coneixen que aquestes estan en una determinada base de dades i que aquesta fou utilitzada per entrenar un determinat model. La informació a subministrar no es refereix als usos que portin a terme els usuaris dels sistemes basats en un GPAIMs, com per exemple, els inputs i outputs específics que aquells entren. És possible que el proveïdor del model no tingui control efectiu sobre els sistemes que es desenvolupin en base a aquest. Tanmateix, si els inputs i outputs s'utilitzen després per entrenar o ajustar un GPAIM, el seu proveïdor haurà de fer-ho constar en el sumari.

Aquesta obligació de transparència és molt més limitada en contingut que la prevista a l'article 53.1.a) RIA. Segons aquest, els proveïdors de GPAIMs «elaborarán y mantendrán actualizada la documentación técnica del modelo, incluida la información relativa al proceso de entrenamiento y realización de pruebas y los resultados de su evaluación, que contendrá, como mínimo, los elementos establecidos en el anexo XI con el fin de facilitarla, previa solicitud, a la Oficina de IA y a las autoridades nacionales competentes». L'Annex XI es refereix, entre d'altres informacions, a l'arquitectura i el nombre de paràmetres del model; la modalitat (per exemple, text, imatge) i el format dels inputs i outputs, els mètodes de gestió (per exemple, neteja, filtratge, etc.); el nombre de punts de dades, i el seu abast i característiques principals; o el consum d'energia conegut o estimat del model. Per altra

---

glamento de Servicios Digitales) (OJ L 277, 27.10.2022, p. 1-102). En aquest sentit, PEUKERT, A., *op. cit.*, pàg. 12.

<sup>49</sup> Identificant alguns dubtes, vegeu OPRYSK, L. «GenAI, Free Speech, Author's Moral Rights?». *IIC*, vol. 55 (2024), pàg. 343-347.

banda, les finalitats d'ambdós deures de transparència també difereixen. En el cas de l'article 53.1.a) RIA, la informació no s'ha de subministrar públicament, sinó que ha d'estar preparada per poder ser lliurada a les autoritats competents i a l'Oficina d'IA. L'objectiu es poder acreditar que el proveïdor del GPAIM compleix amb els requisits establerts al RIA i, en conseqüència, hom pot configurar aquest deure com una manifestació del principi de responsabilitat activa (*accountability*).

La concreció de la informació a subministrar d'acord amb l'article 53.1.d) RIA en el resum suficientment detallat dependrà en bona mesura dels formularis o plantilles que dissenyi l'Oficina d'IA. En aquest sentit, el considerant 107 assenyala que «Conviene que la Oficina de IA proporcione un modelo para el resumen, que debe ser sencillo y eficaz y permitir que el proveedor proporcione el resumen requerido en forma descriptiva».

### c) Límits al deure de transparència

Finalment, el nivell d'informació a subministrar també està limitat per altres factors. El considerant 107 RIA remarca que el resum ha de tenir degudament en compte la necessitat de protegir els secrets comercials i la informació empresarial confidencial.<sup>50</sup>

## 3. OBLIGACIONS EN RELACIÓ AMB CONTINGUTS SINTÈTICS I ULTRASUPLANTACIONS

### A) General

Una de les preocupacions del RIA és oferir transparència no només sobre les dades d'entrenament de models, sinó també sobre l'ús de sistemes d'IA o, almenys, d'alguns d'ells. Per aquest motiu, l'article 50 RIA preveu tot un conjunt de deures d'informació perquè tercers persones puguin conèixer, per exemple, si estan interactuant amb sistemes d'IA o si uns determinats continguts han estat generats per sistemes d'IA. Es tracta d'obligacions

---

<sup>50</sup> Vegeu també considerant 167 RIA: «Todas las partes implicadas en la aplicación del presente Reglamento deben respetar la confidencialidad de la información y los datos que obtengan en el ejercicio de sus funciones, de conformidad con el Derecho de la Unión o nacional, con vistas a garantizar una cooperación fiable y constructiva entre las autoridades competentes a escala de la Unión y nacional. Deben desempeñar sus funciones y actividades de manera que se protejan, en particular, los derechos de propiedad intelectual e industrial, la información empresarial confidencial y los secretos comerciales, la aplicación eficaz del presente Reglamento, los intereses de seguridad pública y nacional, la integridad de los procedimientos penales y administrativos y la integridad de la información clasificada».

compatibles amb altres deures de transparència tant establertes al RIA o en altres normes europees o nacionals.<sup>51</sup>

En particular, dues d'aquestes obligacions poden tenir implicacions des del punt de vista dels drets d'autor: la identificació que determinats continguts són sintètics, això és, generats i manipulats de forma artificial; i la identificació de supòsits que puguin qualificar-se com a ultrasuplantacions (*deepfakes*).

L'Oficina d'IA fomentarà i facilitarà l'elaboració de codis de bones pràctiques a escala de la Unió per promoure l'aplicació efectiva de les obligacions relatives a la detecció i etiquetatge de continguts generats o manipulats de manera artificial.<sup>52</sup>

Aquests deures d'informació s'han de facilitar als seus destinataris de manera clara i distingible, i complint amb els requisits d'accessibilitat aplicables, com a molt tard en ocasió de la primera interacció o exposició d'aquests amb els sistemes d'IA.<sup>53</sup>

Una norma legal de dret europeu o nacional pot excloure l'eficàcia d'aquests deures de transparència si els continguts sintètics o manipulats s'utilitzen i han estat autoritzats legalment amb finalitats de detecció, prevenció, investigació i enjudiciament de delictes.<sup>54</sup>

## ***B) Destinataris de les obligacions***

Els deures de transparència que examinem en aquest apartat s'imposen a dues categories diferents de subjectes. El primer deure relatiu a la identificació per mitjans tècnics afecta els proveïdors de sistemes d'IA, entre els que s'inclouen els proveïdors de GPAIMs. En aquest sentit, no és un deure que incumbeixi els proveïdors dels models d'ús general, sinó els dels sistemes i aplicacions que es basin en ells, amb independència de si aquests són al seu torn també d'ús general o no. També afectaran proveïdors d'altres sistemes d'IA no derivats d'un GPAIM.

El segon deure relatiu a la identificació d'ultrasuplantacions afecta els responsables del desplegament (*deployers*) de sistemes d'IA que generin o manipulin diferents tipus de continguts expressius. Segons l'article 3.4 RIA, un responsable del desplegament es defineix com «una persona física

---

<sup>51</sup> Article 50.6 RIA.

<sup>52</sup> Article 50.7 RIA.

<sup>53</sup> Article 50.5. RIA.

<sup>54</sup> Article 50.2 i 50.4 RIA.

o jurídica, o autoridad pública, órgano u organismo que utilice un sistema de IA bajo su propia autoridad, salvo cuando su uso se enmarque en una actividad personal de carácter no profesional».<sup>55</sup>

El RIA concep els responsables del desplegament de sistemes d'IA com actors crucials i, per això, els atribueix responsabilitats específiques per minimitzar riscos a la seguretat i als drets fonamentals, i per garantir una correcta vigilància del funcionament d'un sistema d'IA en un entorn real.<sup>56</sup> En particular, els responsables del desplegament han d'adoptar les mesures tècniques i organitzatives adequades per garantir que utilitzen els sistemes d'IA d'alt risc d'acord amb les instruccions d'ús rebudes dels proveïdors o, en el seu cas, d'altres subjectes. També, tenen deures de vigilància postcomercial del funcionament dels sistemes d'IA i de conservació de registres (*logs*). Hom també pot destacar altres obligacions relatives a la selecció i formació de les persones encarregades de posar en pràctica les instruccions d'ús i la supervisió humana requerida pel RIA. En alguns casos, també són responsables de portar a terme una avaluació d'impacte relativa als drets fonamentals dels sistemes d'alt risc que despleguin.<sup>57</sup>

### ***C) Identificació de continguts sintètics***

D'acord amb l'article 50.2 RIA, «Los proveedores de sistemas de IA, entre los que se incluyen los sistemas de IA de uso general, que generen contenido sintético de audio, imagen, vídeo o texto, velarán por que los resultados de salida del sistema de IA estén marcados en un formato legible por máquina y que sea posible detectar que han sido generados o manipulados de manera artificial [...]».

Aquest deure pot tenir una rellevància pràctica en l'àmbit dels drets d'autor i, principalment, per determinar si un contingut sintètic pot ser protegit o no mitjançant drets de propietat intel·lectual. En alguns casos, les autoritats pertinents, com ara una oficina de registre de drets d'autor, han considerat que continguts que haurien estat registrables a partir de la seves característiques formals i expressives no poden ser-ho després de descobrir que havien estat produïts per un sistema d'IA generativa.<sup>58</sup> Sembla, per tant, que l'obligació de transparència només es predicable d'aquells casos en què el

<sup>55</sup> Vegeu també considerant 13.

<sup>56</sup> Article 26 RIA.

<sup>57</sup> Article 27 RIA.

<sup>58</sup> RUBÍ PUIG, A. «Dret i intel·ligència artificial generativa. Dilemes sobre autoria, originalitat i atribució de drets de propietat intel·lectual». *Revista Catalana de Ciències Socials*, núm. 14 (2024), pàg. 1-5 (en premsa).

contingut sintètic ha estat purament generat de forma artificial. En conseqüència, si el sistema d'IA s'ha emprat amb finalitats d'edició o millora de continguts prèviament introduïts per un usuari, no cal incloure les metadades corresponents.<sup>59</sup> Per exemple, si hom escriu un text i usa una aplicació d'IA generativa per millorar-ne l'estil o corregir-ne els errors gramaticals, no és necessari complir amb aquesta obligació. Així ho assenyala l'article 50.2 RIA: «[...] Esta obligación no se aplicará en la medida en que los sistemas de IA desempeñen una función de apoyo a la edición estándar o no alteren sustancialmente los datos de entrada facilitados por el responsable del despliegue o su semántica».

Des del punt de vista tecnològic, aquest deure de transparència ha d'automatitzar-se i, en el fons, la discussió sobre la seva implementació efectiva és similar a la relativa a l'expressió de reserves de dret d'acord amb l'article 4.3 de la Directiva (UE) 2019/790. Segons l'article 50.2 RIA, els proveïdors vetllaran perquè les solucions tècniques siguin eficaces, interoperables, sòlides i fiables en la mesura que sigui tècnicament viable, tenint en compte les particularitats i limitacions dels diversos tipus de contingut, els costos d'aplicació i l'estat actual de la tècnica generalment reconegut.

L'obligació de marcar els continguts sintètics en un format llegible per màquina que permeti detectar automàticament que aquests van ser generats o manipulats de manera artificial no casa massa bé amb l'obligació establerta a l'article 50.5 RIA, que preveu que la informació es faciliti a persones físiques de manera clara i distingible.

#### ***D) Identificació d'ultrasuplantacions i desinformació***

D'acord amb l'article 50.4 RIA, «Los responsables del despliegue de un sistema de IA que genere o manipule imágenes o contenidos de audio o vídeo que constituyan una ultrasuplantación harán público que estos contenidos o imágenes han sido generados o manipulados de manera artificial».

El precepte es refereix en primer lloc a les ultrasuplantacions o ultrafalsificacions (*deepfakes*), que es defineixen a l'article 2.60 RIA com «un contenido de imagen, audio o vídeo generado o manipulado por una IA que se asemeja a personas, objetos, lugares, entidades o sucesos reales y que puede inducir a una persona a pensar erróneamente que son auténticos o verídicos». És destacable que ambdós preceptes no es refereixin a textos

---

<sup>59</sup> Sobre el caràcter protegible d'aquests continguts generats artificialment, vegeu HUGENHOLTZ, P. B.; QUINTAIS, J. P. «Copyright and Artificial Creation. Does EU Copyright Law Protect AI-Assisted Output?». *IIC*, vol. 52 (2021), pàg. 1190-1216.

manipulats com a supòsits d'ultrasuplantacions. Sembla doncs que la preocupació del legislador s'adreça principalment a protegir drets d'imatge i altres drets de la personalitat i no tant els drets morals d'atribució i integritat la infracció dels quals podria arribar a derivar d'actes d'imitació de l'estil d'un determinat autor.

En ocasions, la realització d'aquests continguts manipulats comporta un exercici de la llibertat d'expressió o de la llibertat artística i, per tant, obligar els responsables del desplegament del model a informar sobre el seu caràcter sintètic pot afectar negativament els drets dels usuaris. Per això, es preveu que en aquests casos, l'abast del deure de transparència sigui més limitat. Així, l'article 50.4 RIA assenyala que «Cuando el contenido forme parte de una obra o programa manifiestamente creativos, satíricos, artísticos, de ficción o análogos, las obligaciones de transparencia establecidas en el presente apartado se limitarán a la obligación de hacer pública la existencia de dicho contenido generado o manipulado artificialmente de una manera adecuada que no dificulte la exhibición o el disfrute de la obra». Aquesta previsió és especialment important en relació amb determinades pràctiques artístiques i creatives que estan emparades pels límits als drets d'autor, com les possibilitats de realitzar paròdies, caricatures i pastitxos.<sup>60</sup>

Per altra banda, el mateix article 50.4 RIA assenyala que «Los responsables del despliegue de un sistema de IA que genere o manipule texto que se publique con el fin de informar al público sobre asuntos de interés público divulgarán que el texto se ha generado o manipulado de manera artificial». El precepte persegueix mitigar els riscos associats a fenòmens com les al·lucinacions (*hallucinations*), la desinformació (*disinformation*) o les informacions enganyoses (*misinformation*).<sup>61</sup> Aquesta previsió no salva l'omissió dels textos com a continguts susceptibles de qualificar-se com a ultrasuplantacions, atès que el deure s'emmarca en l'àmbit de la finalitat d'informació al públic sobre assumptes d'interès públic.

---

<sup>60</sup> Vegeu article 39 del Text refós de la Llei de propietat intel·lectual (aprovat per Real Decreto Legislativo 1/1996, de 12 d'abril (BOE núm. 97, de 22.4.1996)); i articles 70 i 73.8 del Real Decreto-ley 24/2021, de 2 de novembre.

<sup>61</sup> Sobre les diferències entre aquests dos darrers fenòmens, vegeu Comunicación de la Comisión al Parlamento Europeo, al Consejo, al Comité Económico y Social Europeo y al Comité de las Regiones sobre el Plan de Acción para la Democracia Europea, 3.12.2020 (COM(2020) 790 final), p. 4: «la información engañosa es la información con contenidos falsos o engañosos compartida sin intención de perjudicar, aunque sus efectos pueden ser nocivos, es decir, cuando la gente comparte información falsa con amigos y familia, de buena fe; la desinformación es un contenido falso o engañoso que se difunde con intención de engañar o de obtener una ganancia económica o política y que puede causar un perjuicio público».

El RIA també limita l'abast d'aquesta obligació. En aquest sentit, no serà necessari revelar que el contingut ha estat generat o manipulat artificialment quan aquest «haya sido sometido a un proceso de revisión humana o de control editorial y cuando una persona física o jurídica tenga la responsabilidad editorial por la publicación del contenido».<sup>62</sup>

#### 4. ENTRADA EN VIGOR DE LES OBLIGACIONS

L'article 113 RIA estableix un sistema d'entrada en vigor i aplicació esglaonats. En aquest sentit, preveu el precepte que el Reglament entrarà en vigor als 20 dies de ser publicat al Diari Oficial i serà aplicable al dos anys a comptar d'aquesta data. Tanmateix, hi ha algunes obligacions que seran aplicables abans. Aquest és el cas, per exemple, de les obligacions establertes a l'article 53.1.c) i d) RIA, que incumbeixen als proveïdors de GPAIMs, que seran aplicables als dotze mesos de l'entrada en vigor del Reglament.<sup>63</sup> En conseqüència, aquests subjectes hauran d'anar anticipant-se a aquesta data i anar posant en marxa estratègies o directrius per poder complir amb els deures sobre respecte als drets de propietat intel·lectual i al subministrament d'informació suficientment detallada sobre les dades emprades per entrenar el model en qüestió.

### V. CONCLUSIONS

Les pressions per regular els sistemes d'IA generativa i les preocupacions sobre el seu impacte en els sectors culturals i artístics manifestades per organitzacions d'autors i titulars de drets de propietat intel·lectual van propiciar que, en els darrers estadis del procés legislatiu del RIA, s'hi incorporessin algunes normes referides al dret d'autor. Tot i el caràcter fragmentari d'aquests preceptes i la seva insuficiència per donar resposta a tots els reptes que plantegen les relacions entre IA i drets d'autor, la regulació establerta al RIA és important per haver pres partida per un determinat enteniment sobre les implicacions que comporten les tasques per entrenar models d'IA i per impulsar un mercat de llicències a partir d'un sistema de reserves de dret, que pot acabar oferint noves oportunitats de remuneració per als autors, artistes i altres titulars.

---

<sup>62</sup> Article 50.4 RIA.

<sup>63</sup> Article 113.b) RIA.

Caldrà veure si aquesta solució efectivament fa emergir un verdader mercat europeu que permeti als titulars de drets d'autor poder llicenciar l'ús d'obres i altres prestacions perquè siguin emprades en l'entrenament de models d'IA i si els beneficis que s'hi obtinguin arribaran als creadors dels continguts. També caldrà contrastar si aquest enteniment a la UE sobre l'estatus jurídic de les tasques d'entrenament de models d'IA divergeix molt de les solucions que vagin oferint els tribunals en els diferents plets en curs arreu del món i acaba incidint en el paper de la UE en la recerca i desenvolupament de nous models i eines d'IA.

## VI. BIBLIOGRAFIA

- BRACHA, O. «Work of Copyright in the Age of Machine Production». *U of Texas Law, Legal Studies Research Paper*, 2023 [disponible a SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4581738>].
- EMANUILOV, I.; MARGONI, T. «Forget Me Not: Memorisation in Generative Sequence Models Trained on Open Source Licensed Code», 2024 [working paper disponible a SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4753124>].
- GARCÍA VIDAL, A. «Propiedad intelectual y minería de textos y datos. Estudio de los artículos 3 y 4 de la Directiva (UE) 2019-790». *Actas de derecho industrial y derecho de autor*, Tomo 40, 2019-2020, pàg. 99-124.
- GEIGER, C.; IAIA, V. «The Forgotten Creator: Towards a Statutory Remuneration Right for Machine Learning of Generative AI». *Computer Law & Security Review*, vol. 52 (2024), 3 pàg. 1-9.
- GUADAMUZ, A. «A Scanner Darkly: Copyright Liability and Exceptions in Artificial Intelligence Inputs and Outputs». *GRUR International*, vol. 73, núm. 2 (2024), pàg. 111-127.
- HENDERSON, P.; LI, X.; JURAFSKY, D.; HASHIMOTO, T.; LEMLEY, M.; LIANG, P. «Foundation Models and Fair Use». *Stanford Law and Economics Olin Working Paper* No. 584, 2023 [disponible a SRN: <https://ssrn.com/abstract=4404340>].
- HUGENHOLTZ, P. B.; QUINTAIS, J. P. «Copyright and Artificial Creation. Does EU Copyright Law Protect AI-Assisted Output?». *IIC*, vol. 52 (2021), pàg. 1190-1216.
- KRETSCHMER, M.; MARGONI, T.; ORUÇ, P. «Copyright Law and the Lifecycle of Machine Learning Models». *IIC*, vol. 55 (2024), pàg. 110-138.
- LEE, K.; COOPER, F.; GRIMMELMANN, J. «Talkin' 'Bout AI Generation: Copyright and the Generative-AI Supply Chain». *Journal of the Copyright Society*, 2024, pàg. 1-128 (en premsa) [disponible a <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4523551>].
- MARGONI, T.; KRETSCHMER, M. «A Deeper Look into the EU Text and Data Mining Exceptions: Harmonisation, Data Ownership, and the Future of Technology». *GRUR International*, Vol. 71, n. 8 (agost 2022), pàg. 685-701.

- MEZEI, P. «A saviour or a dead end? Reservation of rights in the age of generative AI», 2024 [working paper disponible a SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4695119>].
- OPRYSK, L. «GenAI, Free Speech, Author's Moral Rights?». *IIC*, vol. 55 (2024), pàg. 343-347.
- PEGUERA POCH, M. «La Propuesta de Reglamento de IA: Una intervención legislativa insoslayable en contexto de incertidumbre», a CERRILLO I MARTÍNEZ, A.; PEGUERA POCH, M. (coords.). *Retos jurídicos de la inteligencia artificial*. Cizur Menor: Thomson-Aranzadi, 2020, pàg. 125-181.
- PEUKERT, A. «Copyright in the Artificial Intelligence Act – A Primer», 2024 [working paper disponible a SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4771976>], pàg. 4 i 5.
- QUINTAIS, J. P. «Generative AI, copyright and the AI Act». *Kluwer Copyright Blog*, 9.5.2023 [disponible a <https://copyrightblog.kluweriplaw.com/2023/05/09/generative-ai-copyright-and-the-ai-act/>].
- RUBÍ PUIG, A. «Dret i intel·ligència artificial generativa. Dilemes sobre autoria, originalitat i atribució de drets de propietat intel·lectual». *Revista Catalana de Ciències Socials*, núm. 14 (2024), pàg. 1-5 (en premsa).
- SAG, M. «Copyright Safety for Generative AI». *Houston Law Review*, vol. 61 (2023), pàg. 295-347.
- SAINZ DE AJA TIRAPU, B. «Contratando soluciones de inteligencia artificial. Algunas consideraciones prácticas». *Actualidad Jurídica Uría Menéndez*, núm. 62 (2023), pàg. 52-70.
- SAMUELSON, P. «Fair Use Defenses in Disruptive Technology Cases». *UCLA Law Review*, 2024 (en premsa) [disponible a SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4631726>].
- SENFTLEBEN, M. «Generative AI and Author Remuneration». *IIC*, vol. 54 (2023), pàg. 1535-1560.
- SOBEL, B. «A Taxonomy of Training Data Disentangling the Mismatched Rights, Remedies, and Rationales for Restricting Machine Learning», a LEE, J. A.; HILTY, R.; LIU, K. C. (eds.). *Artificial Intelligence and Intellectual Property*. Oxford University Press, New York, 2021, pàg. 236-241.
- VEALE, M.; BORGESIU, F. Z. «Demystifying the Draft EU Artificial Intelligence Act». *Computer Law Review International*, vol. 4 (2021), pàg. 97-112.
- VICENTE DOMINGO, E. «La confusa trasposición del límite de la minería de textos y datos en el ordenamiento español y la proyectada reforma de la “copyright and patent act” 1988». *Revista Aranzadi de derecho y nuevas tecnologías*, núm. 61 (2023).